EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

28. september 2006 *

Liidetud kohtuasjades C-129/05 ja C-130/05,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel College van Beroep voor het bedrijfsleveni (Madalmaad) 17. märtsi 2005. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 21. märtsil 2005, menetlustes

NV Raverco (C-129/05),

Coxon & Chatterton Ltd (C-130/05)

versus

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (ettekandja) ja L. Bay Larsen,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 9. märtsi 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Coxon & Chatterton Ltd, esindaja: *advocaat* A. Braakman,

— Madalmaade valitsus, esindajad: H. G. Sevenster ja M. de Grave,

— Kreeka valitsus, esindajad: S. Charitaki ja E. Svolopoulou,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: A. Bordes ja M. van Heezik,

olles 30. mai 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused puudutavad seda, kuidas tõlgendada nõukogu 18. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/78/EÜ, milles sätestatakse kolmandatest riikidest ühendusse

toodavate toodete veterinaarkontrolli põhimõtted (EÜT 1998, L 24, lk 9; ELT eriväljaanne 3/22, lk 247; edaspidi „direktiiv"), koosmõjus nõukogu 26. juuni 1990. aasta määrusega (EMÜ) nr 2377/90, milles sätestatakse ühenduse menetlus veterinaarravimijääkide piirnormide kehtestamiseks loomsetes toiduainetes (EÜT L 224, lk 1; ELT eriväljaanne 3/10, lk 111; edaspidi „määrus").

2 Nimetatud taotlused esitati esiteks NV Raverco (edaspidi „Raverco") ning teiseks Coxon & Chatterton Ltd (edaspidi „Coxon") ja Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteiti (põllumajandus-, keskkonna- ja toidukvaliteedi ministeerium) vahelises kohtuasjas seoses viimase otsustega jätta põhjendamatuse tõttu rahuldamata Raverco ja Coxoni kaebused 1. märtsi ja 22. märtsi 2002. aasta otsuste peale, millega neid kohustati hävitama Hiinast toodud liha partiid, mille importimisest oli keeldutud.

Õiguslik raamistik

Direktiiv

3 Direktiivi artiklid 1, 2, 17 ja 22 sätestavad:

„Artikkel 1

Kolmandatest riikidest I lisas loetletud territooriumile toodud toodete veterinaarkontrolli viib läbi liikmesriik vastavalt käesolevale direktiivile.

Artikkel 2

[...]

2. Lisaks sellele:

[...]

j) imporditingimused — ühenduse õigusaktides sätestatud veterinaarnõuded imporditavatele toodetele;

[...]

Artikkel 17

[...]

2. Kui pädev asutus leiab käesolevas direktiivis osutatud kontrolli põhjal, et toode ei täida imporditingimusi, või kui sellise kontrolli põhjal ilmneb eeskirjade eiramine, otsustab pädev asutus pärast lasti eest vastutava isiku või tema esindajaga konsulteerimist:

a) kas lähetada toode I lisas loetletud territooriumitelt välja samast piiripunktist lasti eest vastutava isikuga kooskõlastatud sihtkohta sama transpordivahendiga

maksimaalselt 60päevase tähtaja jooksul, kui veterinaarinspektsiooni tulemused ja tervishoiunõuded seda ei välista.

[...]

b) või kui tagasisaatmine pole võimalik või punktis a osutatud 60-päevane tähtaeg on möödunud või kui lasti eest vastutav isik annab viivitamata oma nõusoleku, hävitama tooted piiripunktile lähimas sellel eesmärgil ette nähtud kohas vastavalt nõukogu 27. novembri 1990. aasta direktiivile 90/667/EMÜ, millega kehtestatakse veterinaareeskirjad loomsete jäätmete kõrvaldamise, töötlemise ja turustamise kohta ning haigusetekitajate vältimise kohta loomset päritolu või kalast valmistatud söötades. [...]

Kuni käesolevas punktis osutatud tagasisaatmiseni või tagasilükkamise põhjuste kinnitamiseni ladustavad pädevad asutused kõnealused tooted pädeva asutuse järelevalve all lasti eest vastutava isiku kulul.

[...]

Artikkel 22

[...]

2. Kui käesolevas direktiivis sätestatud kontrollist ilmneb, et tootepartii võib osutuda ohtlikuks loomade või inimeste tervisele, võtab pädev veterinaarasutus viivitamata järgmised meetmed:

— nimetatud partii peetakse kinni ja hävitatakse,

— teisi piiripunkte ja komisjoni teavitatakse vastavalt otsusele 92/438/EMÜ viivitamata leidudest ja toodete päritolust.

[...]"

Määrus

4 Määruse artikkel 5 näeb ette:

„Kui ilmneb, et veterinaarravimites kasutatud farmakoloogilise toimeaine jääkide piirnormi ei saa kindlaks määrata seetõttu, et asjaomaste toimeainete jäägid kujutavad loomsetes toiduainetes mis tahes sisalduses ohtu tarbija tervisele, lisatakse see toimeaine IV lisa nimekirja, mis võetakse vastu artiklis 8 sätestatud korras. Kui artiklis 9 ei sätestata teisiti, võetakse IV lisa muudatused vastu samas korras.

IV lisas loetletud toimeainete manustamine toiduloomadele keelatakse kogu ühenduses."

5 IV lisas on farmakoloogiliste toimeainetena muuhulgas nimetatud ka furasolidoon ja klooramfenikool.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

6 2002. aasta veebruaris ja märtsis deklareerisid Raverco ja Coxon Hiinast toodud külmutatud pardi rinnaliha ja küülikuliha partiide importimise Euroopa Liitu. Neile partiidele olid lisatud nende toodete ekspordi jaoks Hiina ametiasutuste väljastatud veterinaar- ja ekspordisertifikaadid.

7 Direktiivis ettenähtud kontrolli teostades võeti neilt partiidelt proovid, mida analüüsiti. Pardi rinnaliha partiis tuvastati klooramfenikooli (1,4 ppb (miljardikku)) ja furasolidooni (49 ppb) jääke ning küülikuliha partiis furasolidooni (2,7 ppb) jääke.

8 Nende analüüside tulemuste alusel keelas voor de keuring van Vee en Vlees'i (riiklik karja- ja lihainspektsioon) ametlik veterinaarinspektor 1. märtsi ja 22. märtsi 2002. aasta otsustega nimetatud partiide importimise ning tegi korralduse nende hävitamiseks.

9 18. märtsil ja 26. aprillil 2002 esitasid Raverco ja Coxon põhikohtuasja kostjale nende otsuste peale kaebuse, väites, et need partiid oleks tulnud Hiinasse tagasi saata, mitte hävitada, kuna:

— võimalik tagasisaatmine Hiinasse ei oleks kujutanud endast mingisugust ohtu inimeste ja loomade tervise kaitsele Madalmaades;

— direktiivi eesmärk ei ole kaitsta tarbijate tervist väljaspool Euroopa Liitu;

— määruse artikli 5 kohaldamine ei ole ühemõtteline ning furasolidooni ja klooramfenikooli suhtes ei ole kehtestatud nulltolerantsi;

— enne 30. märtsi 2002 oli tehtud mitu otsust neid toimeaineid sisaldava liha partiide tagasisaatmise kohta.

10 16. mai ja 22. mai 2003. aasta otsustega jättis põhikohtuasja kostja Raverco ja Coxoni kaebused põhjendamatuse tõttu rahuldamata, eelkõige järgmistel põhjustel:

— selliste toodete, mis võivad kujutada endast ohtu loomade või inimeste tervisele, kinnipidamise ja kohese hävitamise kohustus tuleneb direktiivi artikli 22 lõikest 2 ning seetõttu ei olnud tagasisaatmine võimalik;

— määruse artikli 5 ja IV lisa kohaselt kehtib furasolidooni ja klooramfenikooli suhtes nulltolerants.

11 Põhikohtuasja hagejad esitasid nende otsuste vastu eelotsusetaotluse esitanud kohtule hagi. Leides, et nende kahe kohtuasja lahendamine sõltub ühenduse õiguse sätete tõlgendamisest, otsustas College van Beroep voor het bedrijfsleven menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule neli eelotsuse küsimust, mis olid nende kahe kohtuasja puhul samad ja olid sõnastatud järgmiselt:

„1. Kas direktiivi [...] artikli 17 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada selliselt, et imporditingimustele mittevastava partii tagasisaatmise keelamise põhjuseks peab olema see, et ühenduse normidega impordile kehtestatud nõudeid ei ole täidetud, või on võimalik tugineda nõuetele, mis kehtivad vastutava isikuga kooskõlastatud kohas väljaspool direktiivi [...] I lisas loetletud territooriume?

2. Kas direktiivi [...] artikli 17 lõike 2 punkti a koosmõjus selle direktiivi artikli 22 lõikega 2 ning määruse [...] artikliga 5 tuleb tõlgendada nii, et kõikidel juhtudel, kui direktiivis [...] ettenähtud kontrollist ilmneb, et tootepartii võib osutuda ohtlikuks loomade või inimeste tervisele, tuleb asjaomaseid loomseid saadusi sisaldav tootepartii igal juhul hävitada?

3. Kas direktiivi [...] artiklit 22 koosmõjus määruse [...] artikliga 5 tuleb tõlgendada selliselt, et asjaolu, et partiis on leitud määruse [...] [IV] lisas nimetatud toimeainete jääke, tähendab seda, et asjaomane partii kujutab endast ohtu loomade või inimeste tervisele, nii et partii tagasisaatmine on välistatud?

4. Kas juhul, kui vastus teisele küsimusele on eitav, tuleb direktiivi [...] artikli 17 lõiget 2 tõlgendada selliselt, et selle sätte eesmärk on ühtlasi kaitsta ka nende kolmandate riikide huve, kuhu partii tagasi saadetakse, isegi kui kolmandate riikide huvide kaitse ei tähenda samaaegselt [...] Liidu liikmesriikides esineva huvi kaitset?"

12 Euroopa Kohtu presidendi 25. aprilli 2005. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-129/05 ja C-130/05 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

13 Esimese küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas direktiivi artikli 17 lõike 2 punkti a kohaselt on imporditingimustele mittevastava partii tagasisaatmise keelamise põhjuseks see, et täidetud ei ole ühenduse normidega kehtestatud nõuded, või see, et täidetud ei ole kolmandas riigis kehtivad nõuded, kuhu see partii võidakse tagasi saata.

14 Selle kohta tuleb märkida, et nii direktiivi artikli 17 lõike 2 sõnastusest kui selle eesmärgist tulenevalt seisnevad toote tagasisaatmise takistused selles, et täidetud ei ole ühenduse normidega kehtestatud nõuded.

15 Selle sätte kohaselt võib juhul, kui pädev asutus leiab direktiivis osutatud kontrolli põhjal, et toode ei täida imporditingimusi, toote tagasisaatmise teatud tingimustel välistada ning direktiivi artikli 2 lõige 2 täpsustab, et nendeks imporditingimusteks on ühenduse õigusaktides sätestatud veterinaarnõuded imporditavatele toodetele.

16 Nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 22, näeb direktiiv lisaks ette veterinaarkontrolli süsteemi tuvastamaks, kas tooted vastavad ühenduse importingimustele. Asjaolu, et see süsteem põhineb üksnes eranditult ühenduse õigusnormidel, ilmneb selgelt muuhulgas direktiivi artikli 8 lõigete 2 ja 4, artikli 10 lõike 2 punktide a ja f ning artikli 12 lõigete 2–6 sõnastusest.

17 Neid kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi artikli 17 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada selliselt, et importingimustele mittevastava partii tagasisaatmise keelamise põhjuseks on see, et täidetud ei ole ühenduse normidega kehtestatud nõuded.

Teine ja kolmas küsimus

18 Teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb vaadelda koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas asjaolu, et direktiivi alusel läbiviidud veterinaarkontrolli raames leiti partiis direktiivi artikli 5 kohaselt keelatud aineid, kujutab oma määratluselt ohtu inimeste või loomade tervisele, nii et nimetatud partii hävitamine on direktiivi artikli 17 lõike 2 ja artikli 22 lõike 2 kohaselt kohustuslik.

19 Selle kohta tuleb esmalt märkida, et määruse artikli 5 sõnastusest tuleneb esiteks, et määruse IV lisas nimetatud toimeainete jääkide esinemine loomsetes toiduainetes mis tahes sisalduses kujutab endast ohtu tarbija tervisele, ning teiseks — et nende toimeainete ohtlikkuse tõttu on nende manustamine toiduloomadele keelatud kogu ühenduses, ilma et liikmesriikidele oleks selles osas jäetud kaalutlusõigust.

20 Klooramfenikool ja furasolidoon, mida leiti veterinaarkontrollide käigus põhikohtuasjas käsitletavatest lihapartiidest, on kantud määruse IV lisasse, milles on loetletud farmakoloogilised toimeained, mille puhul ei saa piirnormi kindlaks määrata. Seetõttu on kindel, et klooramfenikooli ja furasolidooni sisaldavat lihapartiid tuleb käsitleda selliselt, et see kujutab endast ohtu tarbijate tervisele ja on määruse artikli 5 tähenduses keelatud.

21 Mis puudutab küsimust nimetatud aineid sisaldavate lihapartiide võimaliku hävitamise kohta direktiivi artikli 17 lõike 2 ja artikli 22 lõike 2 alusel, siis tuleb sedastada, et esimene neist sätetest ei kuulu kohaldamisele, kui on juba tuvastatud, et tootepartii võib kujutada endast ohtu loomade või inimeste tervisele direktiivi artikli 22 lõike 2 tähenduses.

22 Nagu kohtujurist märgib oma ettepaneku punktides 29 ja 30, on direktiivi artikli 17 lõige 2 üldkohaldatav, mis tähendab, et see hõlmab kõiki juhtumeid, milles piiripunktides nõutava kontrolli käigus tuvastatakse, et toode ei vasta imporditingimustele või ilmneb eeskirjade eiramine, kusjuures viimane võib olla üksnes administratiivne. Seevastu on direktiivi artikli 22 lõike 2 ulatus oluliselt piiratum, kuna see kuulub kohaldamisele üksnes juhtudel, kui kontrolli käigus selgub, et tootepartii võib kujutada endast ohtu inimeste või loomade tervisele.

23 Lisaks sellele, kui direktiivi artikli 17 lõige 2 näeb ette üldise hindamise tuvastamaks, kas ühenduse nõuetele mittevastava partii tagasisaatmisele esineb takistusi või mitte, siis ei jäta sama direktiivi artikli 22 sõnastus partii tagasisaatmise osas mingit kaalutlusruumi, kui on tuvastatud, et nimetatud partii võib kujutada endast ohtu

loomade või inimeste tervisele. Sellisel juhul näeb viimati nimetatud säte kohustuslikus korras ette asjaomase partii kinnipidamise ja hävitamise.

24 Kuna selline liha nagu põhikohtuasjas käsitletav kujutab endast määruse artikliga 5 keelatud ainete tõttu ohtu inimeste tervisele, kuulub kohaldamisele üksnes artikli 22 lõige 2.

25 Neil asjaoludel on pädevad ametiasutused selle sätte tõttu kohustatud nimetatud partiid kinni pidama ja hävitama.

26 Seda tõlgendust ei lükka ümber Coxoni argument, mille kohaselt ei kuulu direktiivi artikli 22 lõige 2 enam kohaldamisele selle tõttu, et ühenduse impordinõuetele mittevastavad tooted ei kujuta pärast tagasisaatmist enam ohtu inimeste ja loomade tervisele ühenduses.

27 Selline argument on vastuolus direktiivi artikli 22 lõike 2 sõnastuse ja direktiivi eesmärgiga, mis tuleneb selle üheksandast, kümnendast, kolmeteistkümnendast ja neljateistkümnendast põhjendusest ja milleks on kehtestada ranged reeglid inimeste ja loomade tervise kaitsmiseks ning vältida pettusi ja eeskirjade eiramisi.

28 Samas võib direktiivi artikli 22 lõike 2 selline tõlgendamine, mis lubab artikliga 5 keelatud aineid sisaldavate toodete tagasisaatmist, suurendada ohtu selliste toodete ühendusse reimportimiseks pettuse teel, kuna importija oleks siis üsna kindel, et neid tooteid ei hävitata ning et tema kanda on üksnes võimalikud tagasisaatmiskulud.

29 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi artikli 22 lõiget 2 koosmõjus määruse artikliga 5 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt on pädevad veterinaarasutused kohustatud kinni pidama ja hävitama tooted, mille puhul on selle direktiivi alusel läbi viidud kontrollide käigus tuvastatud, et need sisaldavad nimetatud määruse IV lisasse kantud aineid.

Neljas küsimus

30 Arvestades vastust teisele ja kolmandale küsimusele, ei ole neljandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

31 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamise kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Nõukogu 18. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/78/EÜ (milles sätestatakse kolmandatest riikidest ühendusse toodavate toodete veterinaarkontrolli põhimõtted) artikli 17 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada selliselt, et imporditingimustele mittevastava partii tagasisaatmise keelamise põhjuseks on see, et täidetud ei ole ühenduse normidega kehtestatud nõuded.**

2. **Direktiivi 97/78 artikli 22 lõiget 2 koosmõjus nõukogu 26. juuni 1990. aasta määruse (EMÜ) nr 2377/90 (milles sätestatakse ühenduse menetlus veterinaarravimijääkide piirnormide kehtestamiseks loomsetes toiduainetes) artikliga 5 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt on pädevad veterinaarasutused kohustatud kinni pidama ja hävitama tooted, mille puhul on selle direktiivi alusel läbi viidud kontrollide käigus tuvastatud, et need sisaldavad nimetatud määruse IV lisasse kantud aineid.**

Allkirjad